Ч. 285 (14.182). Львів, пятниця 25. жовтня 1935. Poczłowa opłata opłacona ryczałtem Рік LVI.

ДІЛО

виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504-060. 145.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Залізнича знижка на Педагогічний Зїзд у Львові.

Рідна Школа виєднала в міністерстві комунікації 50%-ову залізничу знижку для позальвівських учасників Педагогічного Зїзду від залізничих станцій, що віддалені від Львова більше як 50 км. Знижка важна на II. і III. клясу у днях від 1. і 4. листопада 1935. до Львова й назад. Від станцій понад 200 км. від Львова можна вживати посішного поїзду. При закупні залізничої карти треба в касі предложити карту знижки, а крім того якийсь урядовий документ безумовно з фотографією, що стверджував би ідентичність особи.

Хто хоче користати із залізничої знижки в переїзді на Педагогічний Зїзд, зволить негайно зголосити це письмно в Головній Управі Рідної Школи (Львів, Словацького 14), подаючи читким письмом своє імя, прізвище, заняття, місцевість, почту й повіт. Карту знижки дістане почтою на вказану адресу. До зголошення долучити почтові марки за 45 сот., а саме: за карту 20 сот. і за почтову пересилку 25 сот.

Зі зголошенням прохаємо поспішитись!

Головна Управа Рідної Школи.

Ліквідація Українського Наукового Інституту у Берліні.

Німецька влада ліквідує з початком цього академічного року Український Науковий Інститут у Берліні *як самостійну установу*. Інститут з усім персоналом, бібліотекою і домівкою приділять до новоствореного Німецького Інституту для закордонних дослідів *як українську секцію цього Інституту*. Секція буде обслуговувати тепер німців, які студіюють українїстику і не буде мати студентів українців. Ці останні діставатимуть стипендії з одного з фондів, призначених для чужинців, які студіюють у Німеччині. (*В. У.*).

Абісинці приготовились до оборони.

ДРУГИЙ ГАЙЛЕ СЕЛЯССІЄ.

АДДІС-АБЕБА, 24. 10. ПАТ. Італійські літаки розкидають на північнім фронті летючки такого змісту: „До народу землі Тіґре! На приказ короля Віктора Емануеля і Муссоліні́я **ген. Де Боно іменував Його Високість Гайле Селяссіє, сина раса Ґуґси, ґубернатором провінції Адлева і Такасе.** Народе землі Тіґре, будь щасливий, бо при помочі італійського уряду династія цісаря Івана вернеться до влади. Повинуйся ґубернаторові і нам".

АБІСИНЦІ ПРИГОТОВИЛИСЬ ДО ОБОРОНИ.

ПАРИЖ, 24. 10. ПАТ. Згідно з останніми інформаціями, що наспіли до Парижа ситуація в Абісинії така:

Абісинці приготовляли оборону на трьох засадничих лініях: перша з них іде напроти лінії Аксум—Адуа—Адіґрат. Її оборону на східнім відтинку припоручили расові Кассі, на західнім відтинку расові Сеюмові.

Обі армії лучаться в місцевості Гамле в долині ріки Такасе та мають коло 250 тис. вояків. Друга оборонна лінія абісинців находиться в тигрійськім районі Сакота і в околиці озера Асганґі. Ця лінія обсаджена слабими силами резерви. Третя лінія є у глибині краю. Її боронить абісинські войовники.

АБІСИНЦІ ПРОДОВЖУЮТЬ ПАРТИЗАНТСЬКУ АКЦІЮ.

По такім зорґанізуванні оборони, **абісинці, згідно з плянами ґенерального штабу, продовжують партизантську акцію на північному фронті.** Італійські інформації потверджують діяльність диверсійних абісинських відділів в Еритреї в околиці Тессенеї

На південному фронті італійці мали більші успіхи у долині Булеї, де зустрінули досить великі абісинські сили. В цих боях італійці, завдяки чисельній перевазі і незвичайно скорому нападові взяли мабуть доволі багато полонених.

Абісинський штаб уважає положення на південному фронті за дуже поважне. Тому рас Деста, командант абісинських сил на південнім відтинку дістав приказ від негуса, щоб не допустити до упадку Ґораґеі. Ця місцевість є важною стратеґічною точкою, де сходяться важливі дороги.

Абісинська армія на південнім фронті має **300 тис. вояків, тоді коли італійська армія має там тільки 140 тис. Кружляють вістки, що між військами раса Дести на правому крилі фронту Вебі Скібеді та італійськими військами розгорілась завзята битва.**

В Аддіс-Абебі кружляють поголоски, що італійські війська пішли вперед у провінції Шіре, послугуючись на нерівному терені мулами й верблюдами. Абісинці напали мабуть на одну з італійських караван, забрали звірята та присилували італійських вояків відступати.

СПРАВА ВИЇЗДУ НЕГУСА НА ФРОНТ.

Щодо наміреного виїзду негуса на фронт, в Аддіс-Абебі є поділені думки. Одні вважають, що цісар згідно з традицією повинен стати на чолі своїх військ негайно, а до полагоди державних справ покликати до столиці свого старшого сина, що тепер є в Дессіє. Інші думають, що булоб краще, якби на фронт поїхав престолонаслідник, а цісар зі своїми дорадника залишився у столиці, бо в теперішніх обставинах присутність багатьох чужинців накладає на цісаря велику відповідальність.

Нова орґанізація троцькістів на Україні.

Німецькі часописи подають:

Влада народнього комісаріяту внутрішніх справ викрила контрреволюційну „троцькістівську" орґанізацію, яка вела саботажеву діяльність в одній зі станцій Харкова на полудневій залізниці. Орґанізація складалася з троцькістів із колишніх білоґвардійців і саботувала розпорядки, які виходили з метою санації залізниць та послідовно нищила льокомотиви так, що вони загрожували безпеці руху. Головними керманичами орґанізації були: керманич льокомотиви Богданов, колишній есер, який у 1919 р. брав участь у протисовітськім русі, та машиніст Савченко, учасник жидівських погромів у 1917 р. Його двічі усунули з партії за троцькізм. Крім того до орґанізації належали ще Харченко, Шрупов, Гребениченко, Зґерський, Каравано́в, Мишталь та інші

Власники готівки і можливість зміни конюнктури.

Декілька завваг для наших капіталістів.

Ріжні є життєві звички людей: одні думають тільки про сьогоднішній день і тому все, що їм приносить заробіток, негайно зуживають, не призадумуючись над завтрішнім днем. Інші обмежуються у видатках і щадять на майбутнє. Очевидно, ощадність можлива тільки у тих, яким після покриття необхідних видатків, звязаних з істнуванням, залишається більша чи менша надвишка, якою вони можуть довільно диспонувати. Поняття „необхідних видатків" є субєктивно дуже елястичне, так, як елястичне є поняття людських потреб, які національна економія називає культурними чи потребами другого ступня.

У світі є народи з атавістичним, вродженим хистом до ощадности, як напр. типово — рентієрський нарід французький, чи шкотський, — і є народи наставлені на господарську активність через що вживають заощаджені засоби. Ця господарська активність подекуди доходить до спекуляції. Також посеред того самого громадянства бувають одиниці з нахилом до *капіталізації* (ощадности) *пасивної* та є одиниці з нахилом до *капіталізації* (ощадности) *активної*. Перші несуть заощаджения гріш до щадниці, вдоволяючись більшим чи меншим відсотком, другі вживають свій гріш безпосередньо у власній продукції, скажім — вживають його більше творчо. Щоправда — пасивні капіталісти теж виконують важну суспільну функцію. Бо замість них вживають заощаджені ними грошеві засоби завдяки банкам особи чи ґрупи осіб, які мають хист підприємчивости, але не мають власних капіталів. Однак диспоненти чужих капіталів дають теж часто т. зв. консумційний кредит, який з господарського становища є непродуктивний. Через те активного капіталіста *треба поставити вище* від капіталіста пасивного, хоч і цей останній куди вищу має господарську і громадську цінність від щадника, який заощаджені гроші ховає (тезаврує) у себе (як кажуть „у панчоху") і ні сам не зуживає їх творчо, ані не дає зуживати їх продуктивно іншим.

Розріжняємо ще два роди капіталізації, а саме *грошеву і річеву*. Все, що ми написали вище, дотичить капіталізації грошевої. При річевій капіталізації грошеві засоби переміняємо на тривкі вартости, що з погляду продуктивности і рентовности є дуже ріжні.

Всі ці правди з національної економії вважали ми доцільним подати, щоби розвинути дальші наші міркування, які *торкаються уже українського народу і сучасного моменту в економіці світа та Польщі.*

Українці взагал щадять, може навіть щадять більше ніж це потрібне, зберігаючи дуже взький рівень життя*). Одначе наша ощадність наш процес капіталізації має *величезні недомагання*, з якими треба боротись, і то боротись завзято і невпинно. Для нікого не є тайною те, що „тезавризація", себто *ховання грошей „у панчосі"*, є застрашаючо поширене серед нашого народу. Також не є тайною, що українці тримають величезні — як на наші відносини — суми грошей *по чужих банках*, підтримуючи в той спосіб живіше темпо господарського життя у інших, замість посеред своїх. Ще найкращий тип нашого щадника-капіталіста — це той, що несе свої ощадности до рідної установи. Його назву вже знаємо (пасивний) і його суспільна функція теж вам уже відома.

З господарського і громадського боку ніхто не може обезцінювати ролі нашого пасивного капіталіста. Я вповні підтримую заклик, щоби льокувати хоч би найдрібніші ощадности в наших кредитівках. Та проте це не повинно спиняти нас від того, щоби пропаґувати ідею активної капіталізації. Вона дає більш досконалий, ще вищий, ще цінніший тип капіталіста. Він затруднює гріш, яким диспонує, безпосередньо у продукції і хоч несе куди більший риск, то проте користується куди більшим зиском і причинюється до розбудови рідного господарства. Скажім просто ось-таке: *як довго в нас не повстане і не пошириться тип активного капіталіста, так довго живчик нашого господарського життя не почне битись так швидко, як битися повинен.*

Скажете: для того, щоби стати активним капіталістом, треба бути самому підприємчивим...

Воно так і не так.

Перш за все прославлений в нас „брак підприємчивости" — це просто „комплекс страху" (вжиймо терміну з психоаналізи Фройда), який мусить щезнути при реальній зустрічі з підприємством. А зрештою, коли справді так, — то все таки можна підшукати (очевидно обережно і поміж своїми) підприємчивих фахівців і творити *спілки „знання і капіталу"*.

Скажете теж: підприємство — це ризико...

Так. Воно правда. Але — чи тримати гроші „в панчосі", а навіть у банку, не є ризиком? Сьогодні це ризико, навіть поважне, *бо стійкість грошевої вартости стоїть під великим знаком запиту.* Не хочемо робити алярмів про девалюаційну небезпеку, про можливости зниження золотої вартости польського золотого, тощо. Зате вважаємо своїм громадським обовязком вказати на небезпеку, яка йде *з приводу зросту цін*, що є зрештою позитивним явищем теперішнього моменту. Що воно означає — про це хіба не треба аж широко говорити. Коротко: *це упадок покупної сили гроша*, отже меншання його вартости.

Починається мабуть уже процес відворотний до того, який був. Для ілюстрації того, що було, наведемо кілька цифер**). І так коштували (1 кґ.):

	1928	1932	1934
житний хліб	0.61	0,36	0.29
пшенична мука	0,94	0.51	0.37
картопля	0.16	0,09	0.09
сало	3.38	1.58	1.78
масло	6.89	3.29	2.92
мило	2.—	1.17	1.17

Не думаємо, щоби поворотний процес щодо цін осягнув рівень з 1928-го року. Зате зовсім є у границях можливости, що він піде згодом досить далеко, а разом із тим здевалюується у відповідному проценті майно пасивних капіталістів.

Небезпека ще доволі далека. *Але вона є* і це треба собі освідомити. Бо занадто велику втрату зазнало наше національне майно через валютарні зміни в Польщі (дві інфляції), а відтак в Америці (девалюація доляра), щоби ми бездушно чекали, поки впаде покупна сила гроша наслідком евентуального зросту цін.

Не кидаємо гасла: всі, хто має який гріш, втікайте до річевої капіталізації, або — ще краще — ставайте в ряди активних капіталістів. Це означалоб ширити — може і безпотрібно — паніку також серед посідачів дрібних, невеличких ощадностей. Та зате *піддаємо думку* всім, що розпоряджають поважнішою готівкою, *чи не краще булоб перемінити її тепер на якісь тривкіші вартости*, купити якісь обєкти (збагачуючи тим національний стан посідання), *або закласти продукційні варстати* (підсилюючи тим наше господарське життя). Особисто думаю, що господарська активність посідачів готівки краща для них і для нації, ніж заморожування капіталу нпр. у землі. Також думаю, що зближається пора, в якій можна буде — з уваги на недалекі конюнктуральні (частинно під впливом війни в Африці) зміни — легше ніж досі змобілізувати між засібнішими нашими громадянами частину їх капіталу для оснування продукційних і торговельних спілок до акційної спілки включно.

Чи мої передбачування слушні — хай про це рішають інші. Кожне передбачування є ризиковне, особливо небезпечні є господарські проґнози в сучасних обставинах. Оправдає їх або заперечить їм щойно життя.

В. Несторович

*) Гляди моя стаття „Звеличування нужди", передрукована частинно з „Торговлі і Промислу" у „Д.-і" (ч. 261).

**) За даними книжки „Малий річник статистичний" на рік 1935. Ціни варшавські.

Політичний хаос.

Женева, 20. жовтня 1935.

Женевська машина працює під англійським проводом збіи й енерґічно, але без наглядних практичних успіхів. Сформульовано господарські й фінансові санкції, але відразу відложено на дві тижні введення їх, щоб тимчасом уможливити переговори. Поодинокі точки статуту Ліґи Націй, які були нідочого непридатною паперовою зброєю, стали в руках представника Великобританії поважними засобами боротьби проти Італії, — але теж покищо тільки на папері...

Політичне становище Франції щораз складніше. Правда, між Італією та Англією дійшло до відпруження атмосфери: анґл. амбасадор у Римі сер Друмонд особисто запевнив Мусолінія, що В. Британія не бореться з Італією, тільки боронить справу мира та й промова міністра Гора відкриває двері до мирових розмов. Але зрештою ситуація далі неясна і невесела.

Переведення англійського пляну зустрічає ріжнородні політичні і міжнародньо-правні труднощі. Участь Швайцарії, наприклад, у господарській бльокаді Італії стоїть у протиенстві до засад швайцарської невтральности. Австрія та Мадярщина відмовились, як відомо, брати участь у санкціях проти Італії, не маючи до того ніяких правних підстав. Інші знову як нпр. Югославія та Румунія хочуть заробити і на санкціях і жадають відшкодування за втрати, які їм спричинює припинення експорту до Італії. Хто їм це відшкодування має платити, властиво не устійнено: трудно, щоб заплатила Ліґа Націй, якій вони винні гроші за її утримання.

За окопами женевських постанов англійці боронятьcя і проти ще поважніших вимушень. Коли французький уряд запитав, наприклад Великобританію, чи буде вона боронити Францію проти Німеччини, коли Франція буде підтримувати Великобританію в разі італійсько-британського конфлікту на Середземнім Морю, то французький уряд дістав відповідь, що за виконання обовязків члена Ліґи Націй нікому ніякого відшкодування не належиться.

Але найширше поле дає сучасна ситуація у Женеві для попису панові Літвінову з його величезними ґешефтярськими здібностями. Що „велика держава" СССР не посоромилась зголосити відшкодування за участь у санкціях проти італійського „імперіялізму", це — розуміється — нікого не здивувало. Соціялізм соціялізмом, а ґешефт ґешефтом. Але московський уряд розпочинає вимушення на значно більшу мірку, питаючи англійський уряд, чи Великобританія буде боронити СССР на Далекому Сході так само рішуче, як вона боронить тепер Абісинію? Чи дістане московський уряд якусь відповідь на це питання, невідомо. Найкраща відповідь булаб така, що оборони на Далекому Сході потребує найбільше Китай та Зовнішня Монголія проти Москви.

Проти кого зібрав московський уряд фльоту біля Дарданелів, покищо неясно. Сама приказка — куди кінь з копитом, туди жаба з лапою — справи також не зясовує. Поминаючи саму мізерну вартість большевицької фльоти, можна припустити, що ненависть Москви до демократичної Англії всеж безмірно більша, ніж проти фашистівської Італії, яка перша з великих держав признала СССР. Можливо, що московський уряд сподівається при вигіднішій нагоді повернути Чорне Море у московсько-турецьке. Дальші московські пляни щодо Персії та Індії будуть, звичайно, залежати від висліду англійсько-італійського конфлікту.

Поза межі Европи італійсько-англійський конфлікт виходить вже тому, що для Японії не є байдуже, чи буде Абісинія незалежною, або хто буде над нею панувати. Панування Англії в Абісинії дотеперішніх відносин на Сході не змінилоб. Сфери впливів між Англією та Японією поділені й устійнено віддавна, але поява іншої великої держави на побережі Індійського Океану, особливо поява московських сил на побережі Перського Заливу наслідком евентуальної поразки Англії, для Японії наскрізь небажана, тому і її теперішнє становище до Англії наскрізь прихильне.

Територіяльне поширення англійсько-італійського конфлікту є в деякій мірі рівнобіжне з його ускладненням у самій Европі, — всупереч вісткам про франко-англійську ідилю та франко-італійську гармонію. Своїх кораблів англійці із Середземного Моря ще не забрали, хоч чуємо, що італійський уряд звернувся до Франції з заявою, що Італія не має надалі змоги сама боронити Бреннеру (австрійської незалежности) і що це завдання повинна перебрати на себе частинно сама Франція. Виходить, що джерела конфліктів не висихають, а збільшуються. Нпр. треба ще звернути увагу і на вістки, що задунайська конференція має відбутися без участи Італії. Зменшення італійських сил в Европі викликало справжню паніку у державах Малої Антанти, особливо у Чехословаччині, де приспішене зброєння відбувається навипередки з поширенням москвофільсько-радянського чаду.

Серед того хаосу чуємо, що ніби між Італією та Англією таки дійде до злагоди, якої кошти заплатить — Абісинія. Велика скільkість і взаємна суперечність тих усіх звісток найкраще характеризує ситуацію: яка вона складна і непевна.

М. Донько.

З ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ

„Український наступ на міста".

Вшехпольський „Варшавскі Дзєннік Народови", находить для своїх читачів раз-по-раз сензації не деінде, а в українському житті. Раз або двічі на тиждень містить цей щоденник статті обовязково про „українську небезпеку" й таким страховищем алярмує польську публичну думку. В одному з останніх чисел якийсь п. Ф. Б. поміщує статтю під повищим наголовком.

Вияснивши читачеві, що українці вважають одною з причин своєї програної у 1918. р. брак сильнішого „руського" живла по містах, та що тепер вони намагаються цей стан поправити зі збільшенням кадр пересувної інтеліґенції, робітництва і хатньої служби, а створенням осілого, заможного й постійного міщанства, автор наводить стару ендецьку пісеньку про „корчення польського стану в містах вкупі з розростом українського". Покликуючись на „Провідник українських фірм і інституцій" та „Український адресар" в „Календарі для всіх" на 1936. р., дає такі цифри про українські торговельні й економічні станиці по містах, подаючи у скобках їх скількість по світовій війні.

Банки 40 (20), овочеві базари 15 (11), склади вуджениn 108 (36), ґалянтерійні склепи 11 (7), електротехнічні склади 8 (7), харчеві склади 234 (83), склепи з набілом 47 (39), ковальські робітні 51 (7), шлюсарські варстати 46 (8), столярські робітні 96 (32), кравецькі 141 (42), шевські 281 (72), фабрики 29 (22) і т. д.

„Всіх фірм — пише „В. Д. Н.", — занотованих у „Провіднику" є 1648, з того передвоєнних 123. Найсильніший наступ поведено, очевидно, на Львів, де всіх українських фірм і підприємств є 534, з того передвоєнних 31. Найцікавіше — пише „В. Д. Н." — що більшість теперішніх українських фірм повстала у кризових літах".

Далі вичисляє п. Ф. Б. українські орґанізації купців, ремісників, ремісничої і торговельної молоді, та дивується, що вродилися „навіть" орґанізації для хатньої служби й робітників і врешті стверджує, що ці орґанізації „справді припинили процес розтоплювання руського елементу у польському морі по містах". Ще далі, п. Ф. Б. відмічує, що „до створення своєї торговлі і промислу українці взялися фахово", що мають 30 торговельних інжинірів та ряд інжинірів-фахівців, вичисляє українські фахові школи і заключує: „Не диво, що їх варстати праці, зокрема при безоглядному перестеріганні гасла „свій до свого" не падуть".

„Як „рущаться" звільна міста — пише „В. Д. Н." — про це свідчить ріст української фахової інтеліґенції. Крім священиків, вчителів і урядників є сьогодні у Сх. Галичині (в ориґ. Малопольщі) більш як 400 українських адвокатів, більш як 300 лікарів і більш, як 300 інжинірів. А чейже треба собі зясувати те, що ця якраз інтеліґенція — крім промислу й купецтва — творить осілий міщанський стан".

Нарешті автор відкритого українського заступу виказує, як лячно викуповують українці

по містах нерухомости (у Львові перед війною скромне число власників камениць зросло „аж" до 189), як гр.кат. консисторія парцелює свої ґрунти „руським" селянам та за добуті гроші скуповує камениці по містах — і він кінчить свою статтю так:

„Український наступ на польські міста триває вповні і може почванитись успіхами".

Очевидно, необізнаному з фактичним станом „варшав'якові" чи іншому полякові з заходу такі „жахливі" цифри і їх накопичення можуть нагнати страху. Безсторонній обсерватор життя мусів би признати, що якби ці цифри й були правдиві — то це тільки один бік медалі. На другому ж боці є сотні „Домів людових", костелів, захоронок і ін. добра, що цей уявлений „український наступ" зводить до мінімум і не стоїть до нього у цілкому відношенні.

Смішно мала скількість українців-домовласників у Львові (189) є найбільш прорвчистим доказом, якою черепашою ходою іде „процес україніzації" галицьких міст.

ПОРЯДОК

ОСТАННЬОГО ДНЯ СВЯТА 30-ЛІТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ в неділю 27. жовтня 1935 р., год. 12 в музейній салі (Мохнацького 42):

12 год. — Концерт фортепіянових українських композицій у виконанні піяністки Г. Левицької.

12.50 „ — Відкриття прилюдного зібрання Кураторії і Членів Союзу Прихильників Національного Музею промовою голови Кураторії.

13.15 „ — Звіт директора Національного Музею про наукову працю в Музею за 30 літ.

13.35 „ — Відчитання змісту зголошених замітів про діяльність Національного Музею.

13.45 „ — Перелік привітів з приводу 30-ліття Національного Музею.

13.55 „ Закриття Зборів.

Долинський повіт у світлі статистики.

Головний Статистичний Уряд подає такі статистичні дані про долинський повіт на основі перепису населення з 9 грудня 1931 р.

ПРОСТІР, ЗАГАЛЬНЕ ЧИСЛО НАСЕЛЕННЯ І ВОЛОСТИ.

Простір долинського повіту 2.397,5 км². Загальне число населення повіту 118.373 осіб, з того мужчин 57.965, жінок 60.408. Густота населення на км² 49,4. У повіті є дві міські, 11 сільських волостей, 76 сільських громад і 248 місцевостей.

ПОДІЛ НАСЕЛЕННЯ ЗА ВІРОІСПОВІДАННЯМ.

На загальне число 23.956 осіб, які проживали по містах долинського повіту, було **8.868 греко-католиків (37,0** прц.), 6.849 римо-католиків (28,6 прц.), 7.109 жидів (29,7 прц.), 1.097 евангеликів (4,6 прц.), 29 інших (0,1 прц.).

На загальне число 94.417 осіб, які проживали по селах, було **80.893 греко-католиків** (85,7 прц.), 8.781 римо-католиків (9,3 прц.), 3.362 жидів (3,6 прц.), 1.227 евангеликів (1,3 прц.), 63 інших (0,1 прц.).

МАТІРНА МОВА.

По містах записали, що українською мовою говорило 5.201 осіб (21,7 прц.), руською мовою 3.248 осіб (13,5 прц.), себто **разом нашою мовою говорило 8.449 осіб** (35,2 прц.), польською мовою говорило 7.505 осіб (31,3 прц.), жидівською з гебрайською 6.565 осіб (27,4 прц.), німецькою мовою 1.406 (5,9 прц.), 13 іншою (0,1 прц.).

По селах записали, що українською мовою говорило 35.699 осіб (37,8 прц.), руською мовою 39.732 осіб (42,1 прц.), себто **разом нашою мовою говорило 75.431 осіб (79,9 прц.),** польською мовою говорило 13.653 (14,5 прц.), німецькою мовою 2.607 осіб (2,8 прц.), жидівською з гебрайською мовою 2.466 (2,6 прц.), 50 іншою мовою.

ГРАМОТНІСТЬ.

На загальне число 23.956 осіб міського населення неграмотних було **по містах 3.413 осіб** (18,2 прц.).

На загальне число 94.417 сільського населення **неграмотних було 30.815 осіб (44,7 прц.) населення.**

МЕШКАНЕВІ УМОВИНИ.

По містах було мешкальних нерухомостей 3.877, мешкальних будинків 3.999, загальне число помешкань 5.255, загальне число кімнат у помешканнях 11.236, пересічне число осіб на кімнату 2,1.

По селах мешкальних будинків було 17.901, загальне число помешкань 19.623, загальне число кімнат у помешканнях 26.769, пересічне число осіб на кімнату 3,5.

ДЖЕРЕЛА ПРОЖИТКУ.

По містах черпали засоби на прожиток: з хліборобства 7.287 (30,4 прц.), з гірництва і промислу 8.083 (33,8 прц.), з торговлі й обезпечень 3.237 (13,5 прц.), з комунікації і транспорту 1.037 (4,3 прц.), з інших джерел (урядовці, лікарі, адвокати, судді, інваліди, емерити, домашня прислуга і т. р.) 4,312 (18,0 прц.).

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ 57)

ҐМІНД.

ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ЗБІГЦІВ І ВИСЕЛЕНЦІВ У ЧАСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918.

Спогади зперед 20-ти літ.

Ще був один дуженний вентиль, котрим розряджувалися накопичувані пристрасти й очищувалися роздратовані настрої мас — праця. Без перебільшення можна сказати, що три четвертини ґміндівської виселенецької маси — працювали. Може не так туго, може не з такою завзятою точністю, що у себе дома, це правда. Всеж таки праця усмирювала їх жалі й болі, берегла від немудрих гадок, підтримувала надії і підбадьорювала пригноблені душевні настрої. Ті круги виселенців, що не цуралися праці, ніколи не падали духом, не байдужіли, не давали послуху несудним юртуванням, хоч не менше, як увесь загал, жадливо вичікували кінця війни. Навіть їх фізичний вигляд помітно й хосенно відріжнювався від вічно голодних, обдертих і вічно невдоволених ледарів, що воліли примерзати, голодувати, нарікати, а — не працювати. Їх відємний вплив на настрої мас, що йшов по лінії саботажу всякої праці, робив у зневірених душах теж чимале спустошення. Між ними були такі бунтарі, що таборова управа не мала іншого виходу, як з табору їх усувати і відсилати до таборів із гострішим домашнім ладом та примусом праці.

Наймогутнішою емоціональною силою, яка психозу таборових настроїв тримала в постійному напруженні, було пристрасне бажання вернутись домів. У ньому поринали всі інші почування, бажання і потреби; на ньому основувались усі настрої. Була це нічим непоборна жага самозбережного інстинкту, що не розуміла ніяких пояснень, наказів, погроз, небезпек. Ця жага була сильніша від ляку смерти і неодин переплатив її тією лячною ціною, коли навгадь починав тікати... Та загальна психоза зростала до стану божевілля або маліла до зневірливого збайдужіння, відповідно до ходу воєнних подій і — репатріяції.

Вже пізніші репатріяції в рр. 1916. і 1917. не викликували того шалу в настроях, що репатріяції з 1915. року, після удатної горлицької офензиви. Багато з тих, що вернулись, завелись у своїх гарячкових сподіваннях, коли застали дома руїну, або попали в ще жорстокіші жорна, ніж у таборах. Вони уявляли собі дім і життя в ньому такими, як колись; та багатьох дожидало гірке розчарування. На диво були й такі, що найшовши дома одну велику руїну, самохіть вертались до табору. Такі остуджували дещо той запал, який улітку 1915. року захопив як пошесть увесь табор.

Багато причинювались до загострення настроїв у таборі листи тих, яким поталанило дістатись домів у сторонах, де не було загального знищення. Своєю зрозумілою втіхою ділились вони з тими, що залишилися в таборі, а вони палали ненавистю до цілого світа та за свою недолю винуватили всіх довкола. Були винні посли, була винна таборова управа, були винні всі інші таборові інтелігенти, що їх насильно перетримували в таборі...

„Вониб усі не мали тут що робити, якби нас тут не було". Такий був загальний голос мас.

Серед такого запального стану якже легко було вихісновувати розболілу психозу мас і ширити руїнницькі настрої!...

„Не слухайте брехливих поук, не працюйте на глитаїв, не вірте послам, не вірте попам, не вірте панам, що вас задурманюють ріжними блахманами і вязнять, щоб було кому на них працювати!..."

Таке і всіляке торочення чули ми. Зайво додавати, що в очах роздратованої маси вони, ці апостоли руїнництва, виглядали на приятелів люду, а ворогами були всі, що накликували його до розсудливости і видержливости. Вони вміло вихісновували кожне збентеження мас і — цькували на свій лад. Зменшення денної пайки хліба і введені хлібні картки, без яких і за гроші годі було хліба дістати, викликали в таборі таку метушню, що було дуже легко за нещастя. Досить сказати, що вся військова сторожа, яка тоді була в таборі, стояла у збройному поготівлі. Коли ж не помагали ніякі пояснювання ні прохання, а нарід не лиш не втихав, а щораз більш бентежився, візвали телеграфічно до табору послів — д-ра Льва Бачинського, Льва Левицького і Семаку, з яких перший, поглядами далекий від „капіталістично-буржуйних" міркувань, пояснював на великому вічі обмеження хліба як явище викликане війною і перестерігав нарід перед нерозумними починами. Хоч посла Бачинського так тоді закричали, що не міг докінчити своєї промови нарід таки дещо вспокоївся і не прийшло до ніяких сумних виступів. (Продовження буде.)

По селах проживало: з хліборобства 72.720 осіб (77,0 прц.), з гірництва і промислу 15.873 (16,8 прц.), торговлі й обезпечень 1.281 (1,4 прц.), з комунікації і транспорту 599 (0,6 прц.), з інших джерел 3.944 (4,2 прц.).

ВЕЛИЧИНА СІЛЬСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.

На загальне число 14.371 господарств: карловатих нижче 2 га було 9.355 господарств, на яких проживало 38.340 осіб (4,1 на господарство), 3.089 просторм від 2—5 га, на яких проживало 15.464 осіб (5,0 на господарство), 610 простором від 5—10 га, на яких проживало 3.122 осіб (5,1 на господарство), 90 простором від 10—15 га, на яких прживало 496 осіб (5,5 на господарство), 38 простором від 15—50 га, на яких проживало 25 осіб (5,7 на господарство), 4 простором понад 50 га, на яких проживало 13 осіб (3,3 на господарство).

З найманої праці у хліборобстві проживало 8.451 осіб, з того було 11 умових працівників, 8.440 фізичних робітників, між якими було 13 ремісників.

З листів до Редакції.

В обороні проф. І. Огієнка.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Ще перед місяцем появилася на сторінках „Діла" стаття (з 18. 9. 1935 ч. 249) п. н. „Ідея, манія і ґешефт", з якої змістом та передусім формою і тоном, не погоджується багато наших видних громадян. Названа стаття має бути полемікою непідписаного автора зі статтею видавця і редактора науково-популярного місячника „Рідна Мова" (ч. 9 (33) вересень 1935) проф. Івана Огієнка п. н. „Без спільної літературної мови нема нації". Обі статті я уважно перечитав і по їх перечитанні не можу мовчати, бо почуваюся зобовязаним забрати слово в обороні чести чоловіка, якого особисто знаю від багатьох літ ще з часів спільної державницької праці за Збручем.

Я не фільольоґ і фільольоґія не є ділянкою мого безпосереднього заінтересування, тому не беруся про цю справу говорити. Не долюблюю і часописної полеміки, а то тим більше, що часто у наших віднисинах переходить вона межі самої суті справи і вироджується нераз у звичайну лайку, непристойну для культурних людей. Признаю тільки одно, а саме, повну слушність проф. Огієнкові в його тезі, що українська нація мусить мати спільну українську літературну мову, що й було безпосередньою притокою до написання ним згаданої статті „Без спільної літератрної мови нема нації". Можливо, що в узасадненні своєї тези проф. Огієнко дещо — як кажуть — переборщив і що узасаднення можна було навести трохи інакше. Однак мав без сумніву добру віру і найліпші наміри прислужитися великій справі — потребі одности української літературної мови. Однак все те, про що писав проф. Огієнко у наведеній статті, авторові полеміки з „Діла" не давало ще права „переїхатися" здорово по проф. Огієнкові у спосіб та у формі, як він це зробив. Річева полеміка чи радше річева критика без особистої напасти завжди доцільна, навпаки, лайка не приносить нікому користи, навіть самому авторові.

Проф. І. Огієнко це не звичайний мишурес, якого на базарі можна і вилаяти за його нахабність. Навпаки, є він визначним громадянином-діячем, заслуженим на ріжних царинах нашого державного і національного життя, рівночасно вченим і популяризатором та організатором не одної нашої запущеної досі ділянки і неодної нашої установи. З цієї причини уважаю невміснним, а то й шкідливим для нашої загально національної справи, щоб на сторінках „Діла" появлялися такі статті, як згадана.

Це хотів я сказати в обороні доброго імени і чести проф. І. Огієнка.

Сподіюся, що не відмовите мені, Пане Редакторе, у поміщенні на сторінках „Діла" оцих моїх кількох рядків, за що заздалегідь дякую і остаю з пошаною Степан Баран.

Тернопіль, дня 22. жовтня 1935.

*

Від Редакції. Друкуючи льояльно листа Вп. посла д-ра Степана Барана, якого надто шануємо як діяча і нашого старого співробітника, щоб не дозволити йому висловити свого погляду, ми примушені — „щоб баламутьво не ширилося" — зазначити ось що:

1) На підставі слів д-ра Ст. Барана (про „непідписаного автора" і т. п.) можна би гадати, наче у Редакції „Діла" є хтось, кому спеціяльно залежить, щоби по проф. І. Огієнкові „переїхатися" та наче взагалі згаданий виступ „Діла" проти проф. І. Огієнка це особиста „напасть". Стверджуємо, що проф. І. Огієнко нікому з теперішніх членів Редакції „Діла" ніколи не зробив ніякої особистої прикрости, ніхто з них ніколи не мав з проф. І. Огієнком ніколи ніякого конфлікту і тому відпадає всяка причина якоїнебудь особистої ворожнечі. Але навіть колиб було інакше, то „Діло" не є нічиїм приватним підприємством і редакційний провід „Діла" не міг би залишатися на своому становищі, колиб до поодиноких статтей вводив особисті мотиви, замісць зберігати характер часопису, як громадської установи.

2) Стаття п. н. „Ідея, манія і ґешефт" з 18-го мин. міс. не була полемікою з проф. Огієнком на фільольоґічні теми, тільки висловом збірного обурення Редакції „Діла" на виступ проф. І. Огієнка, який так нещасливо написав свою статтю у „Рідній Мові", що вона вийшла як пашквіль на українську культуру, чого доказом були кпини з української нації і культури у польській та російській пресі, яка покористувалась цитатами проф. І. Огієнка. Очевидно, що форма тієї нашої редакційної статті не могла бути в такому випадку лагідна і коли хто виправдує проф. І. Огієнка доброю волею за те, що він „переборщив" у своїй характеристиці української культури, то тим більше повинен виправдати доброю волею Редакцію, коли трохи „переборщила" у характеристиці — проф. Огієнка.

3) Правдою є, що проф. Іван Огієнко „це не звичайний мишурес", але правдою є теж, що не є він такою величиною, якій не можна би прилюдно звернути уваги, коли він сам дозволяє собі на такі прилюдні виступи, які викликують згіршення. Ось уже після тієї нашої статті, проти якої висуває застереження ВП. д-р Степан Баран, находимо у журналі проф. І. Огієнка „Наша Культура" („науково-літературний місячник" кн. 7 за 1935 р.) статтю п. н. „Моє життя" — „Автобіографічна хронологічна канва": на повних 10-ти (десяти) сторінках проф. Огієнко друкує собі сам свою біографію, в якій м. і. находимо такі заслуги: „1912, літо. Огієнко обраний головою допомогового Товариства „Каса наречених" у м. Брусилові (при виході заміж одної з членів усі інші складають їй по одному

Д-Р ВОЛОДИМИР ЗАЛОЗЕЦЬКИЙ.

Ретроспективна вистава

УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

за останніх 30 літ в Національнім Музеї у Львові.

(Докінчення.) 3)

Але пальма оригінальности в добі імпресіоністичній належить рішуче передучасно згаслому О. Новаківському.

У кожній фазі, у кожнім ціді це великий формат артиста, який виростає і тут і в тім окруженні до великих розмірів. Заслуга вистави лежить безперечно в тім, що вибрала цікаві і мало знані експонати ще в порозумінні зі самим мистцем. Чистий імпресіонізм у своєріднім засвоєнні пробивається в прегарному автопортреті та в портреті митрополита. Всі інші картини належать уже до другої фази експресіоністичного кольоризму. Правдиву ревеляцію під тим оглядом творить портрет Голубовського. Біла голова, оживлена проникливими синіми очима відбивається від таємничо-магічно освітленого краєвиду, в якім уже нема майже жодної природної барви. Барва підноситься до символу-візії. Якоюсь ірраціональною космічною динамікою є виповнені два краєвиди (Глеґіт, Молотілка). Власне у звязку з тою виставою помітно як творчо засвоював собі великий артист імпресіонізм та експресіонізм і якими власними творчими дорогами він сам ішов.

Пятно суцільної малярської школи мають учні Новаківського. Вони найбільш заслуговують за назву одноцільної школи — не тільки випадкового гуртка. Вибиваються тут ґваш *Чорнія* (Голод на Гуцульщині,) типи *Плешканівної*, краєвиди *Луцика, Рудакевичівної* та *Малюци*. В *Іванюха* запримічуємо живу кольористику у цвітах. Модерністичні течії заступлені головно АНУМ-ом. Шкода, що сірреалізм *Сельського*, на жаль, не прийшов як слід до слова. Найцікавіша є композиція з розстрілом передана сірреалізмом барв. У *Гординського* найліпший є автопортрет з 1927. р. Довбуш занадто драстичний та у колірах замало стемперований — хоч не брак йому сміливости у композиції. *Музикова* репрезентована краєвидами з Віяреджіо і Венеції в модерністичній манірі. Ніжна у колірах є декоративна мертва природа *Андрієнка* (головно музичні інструменти). Новітню річевість з деякими кубістичними тенденціями чисто репрезентує *Лясовський*. В тім самім напрямі дає проби й *Меґик* (Верби) і *Обаль* та його сила лежить у ґрафіці. Коли йде про архаїчність а не про архаїзування — то можна духа тої архаїчности найти і в нашім старім мистецтві. Чи не ліпше його, чи чуже творчо реасимілювати?

Під впливом чеської модерністичної школи стоять праці *Мазепи*. Виріжнюються моделюванням і виразом дві головки. Менше вдатними уважаємо коні і мертву натуру *Гаврилюка*. Перші мають у собі щось з експресивного лінеалізму Марка (т. з. Сині коні), але дуже далекі від мягкости їхнього ритму. Високо понад проблематичність модернізму підіймається *Архипенко* у рисунках і у пластиці. Головно в рисунках слідний зворот до неоклясицизму. Невисказану елеґантність, пливкість та мягкість ліній, які в кількох штрихах вичаровують „майже з нічого" людське тіло — тяжко віддати словами.

Побіч імпресіоністичного портрету маємо два експонати *Дядинюка*, які кидають світло на його спосіб стилізування. Св. Ольга належить до циклю історії України, в якій артист старався модерністичними засобами передати духа часу української історії, підхід, який вказує на нові можливости мистецького оформлення історії. Найзамітніший тут портрет Митрополита: так підхопленим індивідуальним виразом як і дискретною сполукою старого з новим стилізуванням.

Новелістично-фантастичний жанр у парі з стилізуванням пробивається у працях *Стефановиченої* та *Бутовича*. У Бутовича перемагає фантастичний елемент з нахилом до ґротескової демонічности. Його вже нині можна зачислити до одних з найвидатніших ілюстраторів. У Стефановичевої фантазія менш демонічна та обертається в колі романтичних казок. „Богородиця по муках" творить перехід до неовізантинізму.

Шкода, що неовізантиністи не творять на виставі одної цілости і що за мало заступлені. В першій мірі торкається це *П. Холодного* найвизначнішого і найоригінальнішого представника того напряму. Його „Матір Божа" не належить до найліпших праць цього роду і не дає відповідного поняття про товкість його стилю, який десь споріднений є духово з Фра Анджеліко. Також мало заступлений *Осінчук* (тільки пару дереворитів). Ліпше можна зорієнтуватися у працях *Федюка*. В них переважають дереворити над емаліями: помітне шукання нових внутрішніх шляхів релігійного мистецтва. Дуже ніжне в композиції і в кольориці є Благовіщення п. *Козакевич-Дядинюкової*.

Окремо від наведених напрямків стоїть баталіст *Перфецький*. Розмах і добре підхоплення моменту пробивається в наступі кінноти.

Далеко гірше репрезентована є ґрафіка, яка дає тільки фрагменти, так, що не будемо над ней

карбованцю)", або: „1916—1918. Огієнко обраний членом Правління й Секретарем Споживчої Кооперативи в Києві на Лукянівці. Діяльно працює тут два й пів року". „Автобіографічна хронологічна книга" доведена покищо до кінця липня 1918 року: „далі буде"*). Можна вважати це приватною справою людини, коли вона осмішується, але коли це робить колишній ректор університету і діяч, який вдягається у тогу культурного цензора, то це викликує прилюдне згіршення. Прилюдне згіршення викликують такі наслідки діяльности проф. Огієнка, яких зразок бачимо й у листі ВП. д-ра Степана Барана: хто може сумніватися у тому, що українська нація не має спільної літературної мови?! Повторяємо: шкідливість діяльности проф. І. Огієнка полягає у тому, що він переплутує поняття мови і правопису і замість допомагати природній еволюції літературної мови та процесові вирівнання невеликих і маловажних правописних різниць — вводить у мову і правопис хаос. Заявляємо ще раз: не маємо нічого проти популярно-освітньої роботи, яку веде проф. І. Огієнко, але не можемо погодитися зі способами і формами його виступів.

*) Маємо там теж такі фільольогічні квітки: „1903. V. Складає іспита зрілости (матура) при Острізькій класичній гімназії. Куррікулюм віте подав віршованого". („Наша Культура", 1935. кн. 7, стор. 446).

...правлятись. Але найслабше випала різьба, це Діяво „Шмерценскінд" нашої вистави. Зачнемо від памятника Митрополита *Литвиненка*. Щоби за викликання монументальних вражінь ужити засобів кольосальности на це треба відповідного окруження, яке творилоб відповідну фолію його монументальности. Її перед музеєм в дану хвилину нема, бо нема там відповідної перспективи за того роду монументальність. Але ще більше впадає в око невиробленість долішніх частин, особливо ніг, які різко контрастують до масивности горішніх партій корпусу. На цьому найбільше терпить власне монументальність, бо кожний монумент мусить чейже на чимось кріпко спочивати. А прецінь головка з бронзи автора памятника на виставі вказує, що Литвиненко вміє відповідати мистецьким вимогам. Ці недомагання спонукали мене до того, що я перед виставою радив вислати памятник скромно проєктом до памятника і цим дати мистцеві змогу його видосконалити. Але і не всі різьби *Коверка* цим разом стоять під щасливою звіздою. Підчас коли св. Методія висав одноцільно, особливо вдатний є мотив, що він стоїть; статую Володимира вважаю менш щасливою розвязкою. Межи рухом тіла і поодинокими частинами тіла нема мотивованого звязку, внаслідок чого цілий контрапост не є розвязнений. Найслабшим пунктом різьби є безвладні руки.

У головах *Павлося* пробивається пильне студіювання фізіономіки. Шкода тільки, що вони не в камені або бронзі.

Виходимо з вистави в тім переконанні, що вона дає хоч дуже неповний, але бодай перший вклад матеріялу для другої всебічної вистави в 1940. р. В тім головно лежить її значіння.

Велика промова прем. Косцялковського.

(Вимки з експозе, виголошеного на засіданні сойму 24 жовтня ц. р.).

Обмежусь тільки до того, щоб узасаднювати конечности, що ними кермувався я і мої товариші, коли ми рішили зачати свою діяльність від того, щоб звернутись до парляменту за виєднанням згоди на повновласть для президента Польщі у справі декретів.

ВИМКОВІ ОБСТАВИНИ.

Від уряду заявляю, що ми є засадничо проти таких надзвичайних повновластей, якщо би цього не вимагали зовсім вимкові обставини. Тимбільше мусіли ми глибоко передумати предложений Високій Палаті проєкт з уваги на те, що щойно зачинаються парляментарні праці. Коли ми це зробили, то тільки тому, що в почутті повноти нашої державної відповідальности, ми не могли найти в теперішній господарській і фінансовій ситуації, в якій тепер є наша держава, іншого успішного способу ділання.

ПСИХІЧНА КРІЗА.

Бо поволі працююча суспільність старіється у страху, щоб не стратити працю, а водночасно молоді люди не можуть розвинути своїх можливостей. Цей стан спричинює психічну крізу, що її уважаю за багато грізнішу від господарської. У масах зачинає домінувати пасивне відношення до найбільш суттєвих проблем нашої дійсности. Журба за насущний хліб не тільки серед старих але й серед молодих заслонює найважніші справи і в тому є найбільша небезпека.

Це питання ніде ще цілковито не розвязано, хоч тут і там зроблено багато в цьому напрямі. В Польщі ставляю його на першому місці.

ЗІСПОЄННЯ НАСЕЛЕННЯ З ДЕРЖАВОЮ.

Другою метою є щойно те все, що є охороною одиниці, яка має працю. Люди, що заливлені тільки в другу мету, роблять основну помилку щодо нашої дійсности.

Одним із головніших наших завдань повинно бути приспішення процесу зіспоєння населення з державою. Безупинно буду змагати до здійснення довіря і між громадянами та владою при допомові співпраці населення з владою. Зліквідуємо та осудимо все те, що стоятиме тому на перешкоді, що як перешкода може випливати з невідповідного відношення адміністрації до населення, отже прояви відрубности тієї адміністрації, її розтратности, несправедливости, легкодушного видавання публичного гроша і т. п.

Адміністрація мусить просякнути засадою справедливости і однакової поведінки з усіми міщарами і громадянами. Я вже говорив, як міністр внутрішніх справ з того місця про відношення державного урядовця до громадянина. Тому не потребую цього повторяти, хочу тільки підкреслити може найболючіший і для суспільної єдности найдошкульніший відтинок — скарбову адміністрацію. Щоб оздоровити цей апарат мусимо вложити всю енергію. Екзекуція це конечне лихо, що зі зростом почуття громадських обовязків супроти держави з кожним роком повинно зменшуватись та ставати чимось вимковим і спорадичним. Екзекуція, що забирає останню корову, чи останнє знаряддя праці яку застосовують дуже часто вже після поладнання справи, може тільки викликати почуття кривди та відштовхнути людину праці від держави.

БОРОТЬБА З КРІЗОЮ.

Не маю наміру відвертати вашої уваги. Не можу поширювати песимізму. З повною свідомістю відповідальности і з вояцькою щирістю мушу ствердити, що наше положення важке. Мабуть найважча в історії людства господарська кріза збільшує недостачі нашого господарства, які від віків спинюють поступ добробуту та оперту на нім силу держави.

Я ніколи як воєвода чи міністр не вагався братися до важких проблем. Я не шукав найлекших розвязок. Заявляю панам, що і тепер не відмовлююсь від найважчого завдання боротися не тільки з господарською, але й психічною крізою. І не сумніваюсь, що в цій ділянці панове не відмовите мені гармонійної співпраці.

ОЗДОРОВЛЕННЯ ПРОДУКЦІЙНОГО АПАРАТУ.

В тій ділянці на перший плян приходять господарські моменти, отже зусилля, щоб збільшати нашу продукцію через поширення й оздоровлення продукційного апарату та постійний зріст верстату праці.

Уряд боронитиметься з нездоровими проявами в орґанізації продукції чи виміни та з кожним надужиттям господарської переваги картелями з метою визиску на внутрішньому ринку, що є й остане основою істнування нашого національного господарства.

Одночасно доконче слід приспішити праці над дальшою перебудовою хліборобського устрою, використовуючи вільні оборотові капітали. До цієї мети треба зужити передовсім землі мертвої руки і добра, що їх має державний скарб, публичні інституції і фундації, якщо вони не служать спеціяльним цілям.

Бюджетова рівновага і стійкість гроша є ненарушними основами політики Польщі.

Ми є в добі повільної господарської поправи, що неоднородно заторкує всі частини продукції. Господарська поправа буде повніша і скоріша, коли державний скарб не буде висисати вільних і наростаючих капіталів і грошевих засобів з ринку на покриття бюджетового недобору.

ЗАСОБЛЕННЯ АРМІЇ.

Вважаю необхідним запевнити високу палату, що уряд доложить усіх зусиль і заходів і не занедбає нічого, щоби військо дістало все, що необхідне до виконання його головного завдання — оборони цілости держави. Армія мусить стояти постійно під оглядом вишколення і виховання та засоблення на найвищім рівні.

ДОБРА ГОСПОДАРКА ОСНОВОЮ ПОЛІТИКИ.

Добра прилюдна господарка є найважнішою основою для закордонної політики Польщі. Мусимо означити, говорив премієр, які видатки і в яких сумах є вони необхідні для держави. Мусимо знайти для тих видатків покриття у подат-

ках, які є природнім джерелом скарбових доходів. Якщо виявиться, що відповідних доходів не можна осягнути без поважної господарської шкоди, після розгляду економічних умовин Польщі і можливостей органічного впливу господарської політики держави на поправу цих умовин, тоді уряд зменшить або скреслить зпоміж необхідних видатків менше необхідні. Уряд змагає до повного зрівноваження буджету і ліквідації недобору.

Дотеперішні джерела доходу держави, після основних обмежень дадуть дещо більше від 1.900 міліонів золотих і їх слід доповнити новими джерелами доходів чи пак зменшенням видатків. Доривочні заходи не принесуть успіху.

ПІДВИШКА ДОХОДОВОГО ПОДАТКУ І НОВІ ПОДАТКИ.

Тому зреформують доходовий податок. Ця зміна податку дасть 66 міліонів зол. доходу. Крім того уряд введе надзвичайний податок від винагород, які виплачують з публичних фондів. Дохід з цього податку дасть коло 160 міліонів зол. (Одночасно уряд переведе ощадности в усіх ресортах і державних підприємствах з безоглядною послідовністю.

ОБНИЖКА КОШТІВ ПРОЖИТКУ І КОМІРНОГО.

Уряд поробить заходи, щоб обнизити кошти прожитку. І так **задумує обнизити комірне за менші помешкання, не буде брати від найменших помешкань льокаторського податку,** розвине акцію за обнижкою цін електричного струму, газу та інших тариф підприємств прилюдної ужитковости. **Обнизить на половину самоуправний додаток до ґрунтового податку, устійнить найвищу межу для дорогових оплат, скасує оплату за право вїзду до міста чи на міські торговиці.** Вкінці скасує право замінювати деякі чинитьби в натурі на заплату грішми.

АКЦІЯ ПРОТИ КАРТЕЛІВ.

Далі уряд переведе останній етап боротьби за знижку промислових виробів і буде домагатись жертв від промислу. Уряд обнизить залізничу тарифу на перевіз товарів, розгляне можливість знижки обезпеченевих тягарів, беручи під увагу справедливі інтереси найширших верств обезпечених

ПЛЯН ПРАЦІ.

Уряд і законодатні установи працюватимуть у найближчому часі над унормуванням службових взаємин самоуправних урядовців і службовиків та над устроєвими справами територіяльної самоуправи. Вкінці уряд розгляне у порозумінні з урядовцями справу задовження державних урядовців і догідне розложення сплат решти інвестиційної позички.

ПЕРЕД ВЕЛИКИМ ПОЛІТИЧНИМ ПРОЦЕСОМ У САМБОРІ.

30. і 31. ц. м. відбудеться перед окружним судом в Самборі великий політичний процес — як відгомін голосних подій підчас Зелених Свят ц. р. в Старій Соли. Прокуратура обвинувачує всіх у проступку з арт. 163 к. к. (чинний спротив владі). Як підсудні засядуть: **Іван Рудзінський,** літ 34, господар в Старій Ропі, **Осип Бакала,** літ 25, магістер прав, зі Ст. Ропи, **Богдан Мартинович,** літ 20, студ. прав, **Юрко Мартинович,** літ 29, — всі арештовані; з вільної стопи відповідатимуть: **Михайло Фарило,** літ 29, студ. прав, **Тома Гресько,** літ 31, столяр, **Василь Сидір,** літ 41, мельник, **Степан Бачинський,** літ 23, робітник, **Іван Ганусей,** літ 42, господар, **Михайло Плитич,** літ 30, субект, **Антін Блонар,** літ 32, робітник, **Стефанія Кліщова,** літ 27, господиня, **Степан Олач,** літ 23, господар в Торчиновичах і **Михайло Полюга,** літ 35, музикант з Торчинович. Прокуратор покликав 21 свідків, оборона поверх 60. Боронять усі українські адвокати зі Самбора.

Наради сойму.

У четвер 24. жовтня ц. р. почалась уже друга надзвичайна сесія нового сойму. На відкриття надзвичайної сесії приїхали майже всі посли, багато сенаторів і вищих державних урядовців. На початку нарад маршал Цар заприсягнув кілька послів, які не були присутні на попередніх засіданнях. Опісля згадав про смерть пос. Віслицького. Зчерги виголосив довшу промову прем. Косцялковський, яку подаємо на іншому місці.

Тому, що по промові прем'єра ніхто з послів не забирав слова, маршал Цар запропонував вибір 25-тичленної комісії, яка розглянула-би проект повновластей для уряду. Деякі посли домагалися, щоб комісія складалась з 35 до 38 членів. Наради йдуть далі.

НОВИНКИ.

— Львівська філія Т-ва Прихильників Астрономії повідомляє, що в суботу 26. жовтня 1935 р. в год. 18 вечором в салі Геольоґічного Інституту У. І. К. при вул. Длуґоша 8 відбудеться відчит проф. д-ра Евгена Рибки п. з. „Розміри мряковин позагалактичних" зі світлинами. Вступ вільний. Гостям раді.

— Членів комісії літературознавства запрошує Фільол. Секція Наук. Тов. ім. Шевченка взяти участь у засіданні в суботу 26. ц. м. в год. 6. увечір.

— Червінка лютує! В селах Виспа і Любша, рогатинського повіту, та Стрілиськах і Кніселі, бобрецького пов., вибухла червінка, що косить масово діти. У Виспі є 40 осіб хорих і троє умерло. Потрібно, щоб станиславівське і львівське воєвідство припоручило дотичним повітовим лікарям негайний виїзд до повищих місцевостей з лікарськими порадами хорим і видачею санітарних заряджень, щоб пошесть не поширилася на сусідні місцевости.

— Відгомін хлібор. страйку в Калущині. У вязниці в Станиславові замкнули 20 селян, обвинувачених у цьому, що старалися не допускати довозу харчових продуктів до міст. Станиславівська прокуратура виготовляє акт обвинувачення проти організаторів цього хліборобського страйку. (Всхуд).

— Львівська хроніка. У четвер в год. 6-ій вранці померла у шпиталі Ірма Фехнерова, яку тяжко зранив муж і опісля сам скінчив самогубством. Покищо слідство не виявило мотивів убивства. Здогадуються, що вбивник м-р Фехнер допустився грошевих зловживань, щоб заспокоїти забаганки своєї дружини і зі страху перед карою вязниці стрілив до дружини і сам скінчив самогубством. — У четвер рано невідома жінка підкинула немовлятко-дівчинку у брамі при вул. Снядецьких ч. 2.

— Краєва хроніка. В середу в ночі невідомий справник тяжко ранив у Мшані пов. Городок громадського сторожа Прокопа Байцера на його подвірю. — В середу вечором вбили на гостинці громади Грушева пов. Любачів 55-літню селянку Паську Байту. Під закидом убивства поліція арештувала Станислава Камінського, який хотів женитись з її донькою. — В селі Гуції, бережанського повіту, переходив через кладку хлопчина Богдан Дармарош і впав до ріки Золотої Липи, де потонув. — Управа міста Товмача будує спортовий стадіон. Вже в найближчому році віддадуть його до прилюдного вжитку. — У Васючині (Рогатинщина) Маріян Пендак із Дрогобича побив палицею безробітного Марка Ручку. Наслідком побоїв Ручка помер. Вбивник зізнав, що побив Ручку в суперечці за бритву та за це, що Ручка образив його жінку. — У Старих Бродах застрайкувало 30 робітників із млина Ліфшица. Домагаються сто проц. підвишки платні. У млині В. Клінга в Бродах застрайкувало 40 робітн.; домагаються 50% підвишки платні. — 15-літній Іван Варивода зі Синевідська переходив коло каменоломів біля Межиборів, і наслідком завороту голови впав у 40-метрове провалля та згинув на місці. — У Перемишлі згоріла сушарня дерева при тартаку Голіґера. Шкоди є на 1000 зол. — У Бориславі в копальні земного воску „Конрад" був вибух. Пять робітників було ранених. — На гостинці біля села Нежухів (Стрийщина) найшли перевернене авто, а побіч тіло ок. 10-літнього хлопчини. Авто не має реєстраційного числа. Поліція шукає шофера загадочного авта. — В селі Новоселиці пов. Снятин невідомі справники зарубали 34-літнього Леся Божака. Убитий з двома іншими хлопцями сватав найбагатшу доньку господаря з Новоселиці. Тому здогадуються, що Божака вбили суперники. — У Вовчківцях пов. Снятин застрілився професійний війт Едвард Саранецький. До Вовчковець приїхала люстраційна комісія зі Снятина на люстрацію книг і зажадала ключів до каси. Саранецький віддав ключі, перепросив членів комісії, вийшов до сусідньої кімнати і скінчив самогубством. Здогадуються, що причиною самогубства був страх перед відповідальністю за зловживання. — У Перемишлі при вул. Баторого ч. 33 підчас суперечки 40-літній робітник Вікентій Сердечний стрілив з револьверу до свого швагра 33-літнього П. Хоміцького і ранив його в обі ноги. Поліція веде слідство.

— Відгомін італійсько-абісинської війни в Польщі. Деякі европейські держави, які досі замовляли полотняні та волоконні вироби в Італії, у звязку зі санкціями хочуть робити ці замовлення в Польщі. Більші фабрики полотна одержали запити в цій справі від шведських і норвеських відборців, які досі покривали свої запотребування в Італії.

— Радіовистава в Міляно. Недавно відбулася в Міляно сьома італійська національна радіовистава. Більш, як 60 стійл ріжних фірм показувало поступ Італії в радіопромислі, а найбільш уваги притягали пять і більше лямпові апарати, пристосовані до всіх довжин радіохвиль. Італійський радіопромисл дає працю більш як 6.000 робітникам і продукує річно близько 100.000 радіоапаратів. Заанґажований у цьому промислі капітал доходить до 100 міліонів лірів. На час вистави зорганізовано в голі виставової будівлі студіо, звідки на очах усіх передавали ріжні авдиції.

— Легар у Парижі. Автор „Веселої вдовички" віденець Франц Легар приїхав на виставу своєї нової оперетки до Парижа. На залізничому дворці зустрічали його численні артисти, мельомани та журналісти з китицями квітів.

— Засудили бувш. команданта поліції. Суд у Велюні засудив на 6 місяців вязниці бувш. команданта поліції в Велюні Станислава Унгера. Він украв тисячу зол., призначених на бібліотеку.

— Ріжні вістки. В Англії є тепер 4.567.000 трейдуніонів. — Між Румунією і Совітським Союзом знову наладнана залізнича комунікація. — Фабрики літаків Гайнкеля в Німеччині влаштували свято з нагоди будови тисячного літака за останніх 13 літ. — Колишній премієр міністрів Італії Нітті в листі до париського денника „Фіґаро" спростовує звістку буцім-то він похваляв політику Муссолінія в абісинському конфлікті. — До Африки виїхало шість австрійських дослідників, які вибираються у мало відомі землі на мотоциклетках. — У Франції за тиждень зросло безробіття на 464 особи; разом є їх 372.329. — У Відні повісився російський різьбар Василь Черкунов. — Страйк шахтарів у півд. Уельсі зростає; тепер не працює вже 30.000 робітників. — Америк. президент Рузвельт після повиборчої мандрівки вибрався на воєнні кружляку до Кокосових островів, де англійська виправа шукає славного скарбу піратів із XVII віку. — Відомий кіновий актор Бастер Кітон збожеволів. — Форд із власного почину перестав доставляти Італії авта; заки вийшов декрет Рузвельта про те, що не можна допомагати Італії доставив він їй 2055 вантажних авт. — Німецькі фабрики Сіменса заняли перше місце в Европі щодо числа працюючих; є їх тем тепер 122.000. — У Дамаску взяв шлюб король Ібн-Сауд з донькою могутнього шейка Навахаце соте його жінка, але водночас не має він більш як 4 жінки. — Білоруська совітська академія наук підготовляє в Минську свята з нагоди 100 роковин від дня уродин класика жидівської літератури Менделя Мойхер-Сфоріма

(Абрамовича). — У Берліні зачинили два кіна за те, що в них „було чути жидівські впливи". — В Італії створили літературну премію на 50.000 лірів для чужинців, що напишуть найкращу книжку про фашистівську Італію; речинець до 30 червня 1936. — 5 листопада продаватимуть на лицитації в Амстердамі портрет „Голяндської дами" Ремьбрандта, один із найкращих портретів цього великого мистця.

— **Треба рішитись...** Колиб ми перевели анкету, чому не кожна культурна людина і навіть заможна не має дома радія, дісталиб ми масу відповідей, що той або тамтой, хоча признають вартість винахід радія і хотілиб його мати — не можуть рішитись на вибір апарату... І справді, нерішена людина може заблукатись в тім лісі найрізнородніших апаратів! Стільки їх є! Сотні марок, маса типів! Годі у тім усім розглянутись і вповні невідомо, який апарат вибрати, щоби по короткім часі не став він маловартісним неужитком. Такий апарат, який передбачив нерішучість пересічної людини та її страх за тривкість радіоапарату, появився на ринку. Має він багато років перед собою, заки нові винаходи можуть його обезцінити. Тепер вже нерішені можуть бути спокійні, що за найближчих кілька літ апарат буде служити вірно і незмінно. Новий радіовідбірник з краєвої фабрики Телефункен має назву Специяль. Догоджує він найбільш вибагливим, належить до апаратів найвищої кляси 3—4 ламповців, з динамічним голосником з повним европейським і заморським засягом. Гарний, чистий, природний тон, нова лінія скриньки, дає невідому дотепер модуляцію голову. Це характеристичні прикмети нового апарату Специяль Телефункен. І ще одну важну прикмету мають нові апарати: дешеві, доступні для широких кол. Одним словом дочекалися ми. Дальшого страху нема. Апарат Специяль посуне радієву справу наперед на багато тисяч абонентів.

— **Доцільна ощадність.** Видаток звязаний з приладженням доброго росолу, змушує нераз паню дому обмежитись у закупах до важніших харчевих засобів. Одне і друге не завсіди можна подати на стіл, з огляду на значний кошт. Але якщо до приладження росолу вживемо знамениті булйонові кістки Кнорр, що містять в собі мясний екстракт, тоді можемо собі дозволити купити більшу порцію мяса, городини або десеру. Росіл з булйонових кісток Кнорр, який можна подати разом з макароном, лляним тістом і ін. смакує так само добре, як природний, а при цьому значно дешевший, бо 1 кістка коштує тільки 20 сотиків. Булйонові кістки Кнорр можна уживати також до поліпшення і зміцнення смаку сосів, салат, городини тощо.

З кіна.

КІНО „АПОЛЬО": „КНЯЖНА ЧАРДАША".

Чергова кінова оперета, основана на музичних мотивах популярної і „вічно актуальної" „Княжни Чардаша", — матиме той самий успіх, що попередні. Сценарій дуже зручно змодернізований, на епізодичних сценках слідна знаменита режисерія, — вкінці популярна артистка Марта Еґерт, відома з „Недокінченої Симфонії". — все воно складається на гармонійну цілість. Справедливо цілими тижнями держаться на екрані фільми, які бодай впродовж програми дозволять забути про сірину буднів та розвеселюють душу своїм погідним безпретенсіональним гумором.

КІНО „ХИМЕРА": „ПЕКЛО".

Добряга лікар Дін, звеличник Данте Аліґієрі, не розстається з його архитвором „Божеською Комедією". Збудував „Пекло", де примістив усі історичні та символічні постаті за „Божеською комедією", щоб відвернути своїх земляків-американців від тих гріхів, за які герої Данта мучаться у пеклі. Одначе молодь волить йти на дансінґ ніж оглядати страхіття у „пеклі" лікаря. Причина? Відсутність якоїнебудь реклями. Все змінюється мов на кивок чародійної паличкою з хвилиною, коли лікар заопікувався буркою Джімом, який знає секрети успіху кожної справи і підприємства — вміє вести гомінку рекляму. „Пекло" лікаря перемінив на дохідне підприємство, в якім збирається молодь і добірна публика, щоб поглянути на красуні, які схарактеризовані мов зводниці Клеопатра, Сальоме, Борджія, що не тільки меняли великих римських полководців та інших звеличників, але і тепер можуть закрутити голову неодному Дон Жуанові. Але Джім не тільки робить „інтерес" на „Пеклі", він жениться ще з гарною сестрінкою лікаря Бетті. Прегарні кольорові картини, які на модерний лад інтерпретують „Пекло" Данта, дуже добра гра артистів запевнюють цій фільмі довгий успіх.

З дороги життя.

Капцан. є королівський город.

Що Львів постепенно і постійно переводиться, кажучи популярніше: сердечно капцаніє, про це двох думок нема.

Розуміємо й відчуваємо це не тільки ми, що любимо Львів, але і принагідні туристи. Вшехполяки верещать під небеса з цього приводу, інші сумно потакують головою, а ще інші лиш гайком зідхають, бо у слова їм цього вбирати не вільно, щоби чиєсь бистре око не пізнало в них відповідно до часу і потреби перемальованих вшехполяків.

От розгляньтесь хочби по Ринку і найближчому сусідстві. Щоправда Ринок змінив свій вигляд. Подекуди на краще, подекуди не дуже... Бо змінились не лиш зверху ринкові крамниці але змінилося теж багато в їх середині. Говорю це не з расової ненависти, а як бачу. Де були старі, довголітні, відомі не лише в краю, але і за кордоном католицькі фірми, там лиш подекуди лишилися старі вивіски для обмани, фікції й містифікації покупців. Зі старої, добре колись записаної та популярної фірми Мушинського не лишилося нічо крім вивіски. Газдує там нині Спілка „Братів Трибушонів"; де був популярний ресторан Лопацінського, опісля Вороняка, там сьогодні резидує Файвель Шумен; де була архикатолицька фірма „Під чорним псом" Альойзія Гібнера, там опісля виросла „Під чорним львом" (!) фірма Шльойме Каганого; де була винарня Штадмілера, (великого діяча у справі боротьби з жидівською торговлею), де сходилися Каспрович, Стаф, Мільський, Нементовський), там сьогодні мало що не пейсата „Маляр Чарда", де господарює Ляйош Карль; де була найкраща винарня „Під золотою грушкою" Людвіга (при вул. Краківській), там сьогодні продає обуву Авраам Френкель; у крамниці „Марії Олени" торгує якийсь Пінкас. Де був шинок Чортцінера, там не віддали позиції; є там „Хема", себто кошерний союз молочарський. Держаться зате твердо як фортеці, як наріжні башти старого Львова шинки Фішбаха, Харака та Ерліха.

Змінює своє обличчя і переводиться Львів.

Скажу вам ще одно в тайні.

Львів не має вже сьогодні оригінальних живих типів. Є якийсь ротмістр від австрійської кінноти, що командує трамваями і фіякрами — найгостріше селянськими підводами, словом „робить" варята, щоб прожити з дня на день; є ще славний Льольо, є якийсь гітарист з посвідкою від кагалу, що має шестеро дітей, є ще один придуркуватий сотник....

А найцікавішого для психопатів і вуличників — „Бен-Гура" не стало.

Та де їм усім рівнятися з такими давніми „клясиками", якими були „дурний Ясьо", Еміль Кендзерський, генерал Пшибильський, Сліпий Ігнась?...

Де, де!

Скапується старий Львів і якби не ми із старої гвардії, що ще робимо часом „варята" — сумноб булоб і в Ринку і на периферіях.

Тиберій Горобець.

ДИВОГЛЯДИ.

ДВІ ПРАВІ РУКИ.

Мадярські природники і лікарі поцікавились одним будівельним робітником з м. Уйпешт, що зветься Сент-Іштван. Він має обі праві руки; ліва збудована зовсім так само, як права так, що пальці йдуть у протилежному напрямку.

СПІР МІЖ ПАРИЖАМИ.

Мало хто знає, що в Америці є тепер 18 міст названих Парижем. Американцюі люблять наслідувати европейців навіть у назвах. Тепер деякі органи преси із американських Парижів доглупались, що спільна та сама назва міст спричинює ріжні непорозуміння. Нпр. Париж із Тексасу має претенсії на єдину автентичну назву тому, що він істнує від 1884. р. отже є перший в Америці і... найбільше нагадує французьку столицю. На це Париж із Теннесі заявляє, що його назва тягнеться ще від 1823. р. від Ляфаєта, який жив у цьому місті. Ще інші Парижі покликуються на інші свої дані на цю назву: один славний косметикою, другий узяв своє імя від троянського Париса.

Дописи.

ЛЬВІВЩИНА.

Лугове свято в Сороках. Лугове свято в 10-ліття істнування Лугової Організації відбулося в Сороках у неділю 20. жовтня ц. р. День був соняшний, погідний. На свято прибув „Луг" з Підйсок Малих — 23 луговиків та 19 луговичок і місцевий „Луг" — 96 луговиків і 39 луговичок. Крім цього зі Львова прибув голова Лугової Організації д-р Р. Дашкевич, який виголосив при отворенні свята промову про 10-ліття Лугової Організації. Відтак відбулися вправи, до яких стануло 73 луговиків і 50 луговичок. До вправ грала лугова орхестра місцевого „Лугу". Тому, що в год. 4.30 вже темніло, по вправах перейшли луговики (чки) та гості до салі кооперативи, де відбулася забава до год. 10 веч.

МОСТИСЬКА.

Лугове свято в Болйновичах. Т-во „Луг" у Болйновичах святкувало 10-ліття Лугової Організації в неділю 6. Х. У святі взяв участь тільки місцевий „Луг" — 25 луговиків і 21 луговичок. Виведено всі приписані вправи на 1935 р. Вправами проводив заст. голови Береза Володимир, по вправах відібрав дефіляду голова „Повітового Лугу" дир. Байдала Степан та голова місцевого Лугу Губик Панько. В неділю 13. жовтня відбувся в Болйновичах луговий фестин, а по фестині і вправах відбулись вечерниці в салі читальні „Просвіти".

СТАНИСЛАВІВ.

Виступ хору ревелерсів „Евгена". Мин. суботи дали у нас один концерт ревелерси „Евгена", які потвердили ту добру опінію, про яку станисл. громадянство знало лише з часописних рецензій. Це безперечно, найкращий український хор ревелерсів. Починаючи від дбайливої програми і прекрасної дикції, технічні ревелерсові ефекти, віспіваність, велике зрозуміння танкової музики і вкінці свобода, з якою ревелерси поводяться на сцені — усе це доведене до перфекції. Для ефекту слідбулоб тільки, на нашу думку, бісовані пісні заспівувати інакше як за першим разом. При фортепіяні п. Перфецький вповні достроївся до високого рівня хору. Публики на концерті мало, хоч ревелерси „Евгена" заслуговують уповні на те, щоб громадянство заповнювало салі на їх виступах. Маємо надію, що хор загостить ще раз до Станиславова, а тоді саля напевно буде повна.

Відчит д-ра Яр. Пастернака. В мин. неділю відбувся тут II. відчит з І. серії „Акад. Вечорів", улаштованих філією Т-ва „Просвіта", що його виголосив д-р Яр. Пастернак п. н.: „Початки християнства на Україні у світлі археольогії" (зі світлинами). Публики досить багато, хоч далеко не всі були, які на такі відчити повинні приходити і то навіть не з обовязку супроти „Просвіти", а з рацій свого інтелігентського стажу. У чергову неділю (27. Х.) виголосить третій відчит проф. д-р М. Чубатий п. н.: „Роля унії в житті української нації". Добре булоб, щоб публика сходилася скоріше, бо відчити будуть починатися точно в год. 18.

Б. Л.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ЯВОРІВ.

Загальні збори комітету батьків при гімназії СС. Василіянок. Минулої неділі відбулись загальні збори комітету батьків при гімназії СС. Василіянок у Яворові. Збори відкрив голова комітету п. Осідач Мих., підчеркуючи значіння співпраці родичів зі школою. З поодиноких звітів довідались батьки, що праця комітету проявлялась цього року значно живіше, як попередніми роками. Праця комітету йшла в напрямку співпраці родичів зі школою, дожививання незаможної дітвори і скріплення фізичної справности молоді. Зі звіту дир. Кравченка виходить, що дівоча гімназія СС. Василіянок у Яворові має три відділи нового типу. Школа приміщена в 1-поверховому будинку з чотиромортовим садом, площею до спортових гор, рікою і ковзанкою. З кабінетів найкраще виряджений фізико-хемічний і біольогічний кабінет вартости 6.000 зол. Дівоча молодь гімназії СС. Василіянок гуртується в кружках: Марійської Дружини драматичному і читальняному. Рівень навчання високий, чого доказом є вдоволяючий вислід візитації за минулий рік. Оплати за науку враз з удержанням в інституті не переступають суми 50 зол. місячно. Збори закінчились цікавим рефератом проф. Водяного на тему: „Брехня у дітей і шкільної молоді".

М.

СПОРТ.

10-ЛІТТЯ С. К. РУСЬ В УЖГОРОДІ.

Управа С. К. Русь в Ужгороді повідомляє нас, що з днях 27.—28. жовтня ц. р. уладжує під протекторатом губернатора Підкарпатської Руси Константина Грабара величаве свято з нагоди 10-літнього існування клюбу з такою програмою: Неділя 27. жовтня: год. 8. рано Служба Божа в катедральній церкві; год. 9. святочні загальні збори у великій салі Т-ва „Просвіта". В понеділок 28. жовтня ц. р. в 10 год. штафета С. К. Русь з привітом для президента республики.

В обох днях відбудуться змагання за срібну чашу губернатора Підкарпатської Руси на площі С. К. Русь в таким порядком: Неділя, год. 13: М. Ш. Е. (Мукачів) — С. К. Русь (Ужгород); год. 14.45 Олімпія (Сатумаре) — Ч. С. К. (Ужгород). Понеділок, год. 13: Ч. С. К. (Ужгород) — М. Ш. Е. (Мукачів); год. 14.45 Олімпія (Сатумаре) — С. К. Русь (Ужгород).

У понеділок 28. жовтня у великій салі готелю „Корона" відбудеться вечір з танцями та з концертовими вкладками.

Привіти слати на адресу: Інж. Шабельський. Підкарпатський Банк. Ужгород.

СПОРТОВІ ГРИЩА У ПРАЗІ — Й У НАС.

В останніх роках зросло у Празі дуже поважно число прилюдних відпочинкових площ і спортових грищ. У районі Праги є мір. аж 518 сиітківкових кортів, при чому сюди не вчислено приватних, родинних та подібних площ на товариські гри. Число грищ на змагання копаного мяча зросло на 89, інших спортових площ на 86. До гаківкових і взагалі лижварських змагань є 63 площі. Зросло теж число руханкових саль. У самій Празі, не вчислюючи тут шкільних гімнастичних саль, є разом 213 руханкових саль. До того є ще 18 прилюдних купалень, де вчать плавати, між ними є 6 чинних в зимі. Крім того є 23 стрільниці і 22 школи кінної їзди, з яких половина пристособлена до навчання кінної їзди в зимі.

Читаємо ці цифри і сумно нам на душі. Бо все те має у себе для фізичного розвитку своєї молоді одно місто з 900.000-им населенням. А скільки спортових грищ маємо ми, 7-міліонове українське населення в Польщі? Поза площами Сокола-Батька і Великого Лугу у Львові (на 70.000 українського населення!), площею Спорт. Т-ва „Сян" у Перемишлі, С. К. „Дніпро" у Винниках, Т-ва „Сокіл" у Бібрці, С. К. „Беркут" у Надвірній, С. К. „Богун" у Бродах і ще 2—3 спортових товариств у краю — нема у нас для цієї преважної справи майже ніякого зрозуміння. Навіть такі великі міста, як Станиславів, Тернопіль, Коломия, Стрий, Дрогобич і т. д. і т. д. — не спромоглись досі на сяке-таке спортове грище для української молоді.

На всій Галицькій Землі маємо найбільше 10—12 спортових грищ, що малиб приписані виміри. На всіх північно-західних землях (Волинь, Полісся, Підляшшя, Холмщина) нема буквально ані одної української спортової площі. Просимо собі вирахувати, скільки спорт. грищ повинніб придбати українці в Польщі, щоб мати хоч десяту частину того, що мають чехи у Празі.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

НОВА ХАТА, двотижневий журнал для плекання домашньої культури. Львів, 16. жовтня 1935. Р. XI. Ч. 20. Зміст: Наталя Забіла: Осінне. В. Січинський: Меблі народнього виробу. М.: Марія Слобода-Крушельницька. Марія Крушельницька: Чар музики. Олександра Срополко: Школа Дункан. Дитячий ярмарок. Л. Б.: Підсумки вистави. Меля Нижанківська: „Дівча з Маслосоюзу". Гіяцинти. Вісти з клюбу. Невдоволена: Чому такий конкурс? Вибір фасону. З нашого досвіду. Принцеса Ірини Вільде: Метелики на шпильках. Ілюстрації.

ЖИТТЯ І ПРАВО, вістник теорії і практики. Львів, вересень 1935. Р. VIII. Ч. 3. Зміст: Над свіжими могилами: Д-р М. Глушкевич, д-р І. Бощорків, д-р І. Сапольский. — Д-р Г. Вольф: Поступи на полі соціяльного законодавства нової Німеччини. — В. Л.: Вияснення постанов про конверсію і управильнення рільничих довгів. — З організаційного життя: Загальні Збори С. У. А. в Дрогобичі, в Чорткові і в Перемишлі. — Бібліографія. — Оречення Н. А. Т.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 25. X. год. 8. веч. Аб. 4. „Залеска Герт".

Субота, 26. X. год. 8. веч. Аб. 4. „Фридрих Великий".

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 25. X. нечинний.

Субота, 26. X. год. 8. веч. „Шіснапятилітка".

Кіна.

АДРІЯ: „Віва Вілля!"

АПОЛЬО: „Княжна чардаша".

АТЛЯНТИК: „Не мала баба клопоту"

ВАНДА: „Присуд життя", „Їх Височість цілує".

ҐРАЖИНА: „Леґіон безбожних" (Воллес Бері).

КАСІНО: „Хрестоносні походи" (реж. Сесіля Міля).

КОПЕРНИК: „Фолі Бержер" (Моріс Шевальє").

МАРУСЕНЬКА: „Бар-Міцве", „Живи та сміися".

МІРАЖ: „Скінчена пісня" (Ліяна Гейді, „Я кохала його" (на осн. Вікі Баум).

МУЗА: „Весела вдовичка".

ПАКС: „Молодий ліс" і додатки.

ПАЛЯС: „Це люблять мужчини".

ПАН: „Галька" Монюшка" (з Кепурою).

РАЙ: „Дні Йоасі" (Смосарська).

СВІТ: „Злочин у Трінідаді", „Місто духів" із Бастер Кітоном та виступ ілюзіоніста проф. Футурівія.

СОНЦЕ: „Нади", „Ревія в Сонці".

СТИЛЕВЕ: „Баль у Савой" і ревія „Леґіон веселих".

ТОН: „Пат і Паташон як джезбендисти".

УТІХА: „Небезпечний любко", ревія „Тепер або ніколи".

ХИМЕРА: „Пекло" на осн. Дантого та Тижневик із Абісинії.

Закордонне радіо.

Пятниця, 25. жовтня 1935.

Відень (506,8) 12.00, 13.10, 19.30, 20.30 Концерт, 22.10 Веселий вок. квартет. **Братислава** (298,8) 12.35 Концерт, 19.30 „Дві вдови" оп. Сметани. **Мор. Острава** (269,5) 19.10 Шлеські нар. пісні. **Прага** (470,2) 16.10 Сальон. квартет, 17.00 Концерт дутого квартету, 20.55 Концерт чеської музики. **Париж** (1648) 13.15, 18,30 Симф. музика, 21.00 Спів, **Білгород** (437,3) 13.15 Нар. пісні відсп. Рожа Денич, 16.10 Сп. ресітал Станое Янковича, 18.00 Танк. музика. **Кенігсвустергавзен** (1571) 15.15 Діточі пісоньки, 16.00 Попул. муз., 18.10 Суч. форт. музика, 19.00 Співаюча пятка з Нірнберга (муз., спів), **Кельн** (455,9) 16.10 Пісні (Дерпш сопр.), 21.15 Вес. авдиція. **Ляйпціґ** (382,7) 15.55 Форт. ресітал, 21.15 Реґіональна муз. авдиція (симф. музика, спів). **Мінхен** (405,4) 17.00 Концерт, 19.00 Веч. серенада. **Будапешт** (549,5) 13.40 Скрипка, 17.30 Арфа, 19.45 Давні мад. пісні, 21.20 Концерт оп. оркестри. **Міляно** (221,2) 11.30, 19.45, 22.00 Концерт. **Рим** (420,8) 17.05 Популярна музика, 19.45, 20.50 Розр. концерт.

Субота, 26. жовтня 1935.

Відень (506,8) 15.16 Концерт, 20.15 Веселий вечір, 23.05 Квартет. **Мор. Острава** (260.5) 18.00 Спів, 19.15 Фолькльор. сценка. **Прага** (470,2) 16.10 Легка й танк. музика, 17.45 Концерт, 20.05 Ост. пробоєвики, 21.40 Хор. **Париж** (1648) 13.15 Концерт, 17.00 Легка музика, 21.45 „Вероніка" ком. оп. Месажера. **Білгород** (437,3) 16.00 Нар. музика, 18.30 Спів, 20.00 „Домик трьох дівчат" оп. Шуберта-Берте. **Кенігсвустергавзен** (1571) 12.00 Концерт. 22.30 Музика. **Ляйпціґ** (382,2) 20.10 „Гануся з Тарав" муз. ком. Штрекера, 22.30 Розр. концерт. **Мінхен** (405,4) 15.15 Пісні (Ешенбріхер сопр.), 10.05 Камер. музика, 20.10 „Циганський барон" оп. І. Штравса. **Будапешт** (459,5) 12.10 Спів, 13.00 Симф. концерт, 17.45 Хор, 18.55 Циг. музика, 20.20 Европа танцює — концерт. **Міляно** (221,2) 12.30 Легка музика. 20.20 „Іль Паезе деі kампанелі" оп. Ранцата. **Рим** (420,8) 17.00 Квартет, 20.50 „Аїда" оп. Вердія.

Львівське радіо.

Пятниця, 25. жовтня 1935.

6.30 Ранішня авд., 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 12.03 Полудн. денник, **12.25 Авд. для ст. дітей: Гуцульське весілля**, 12.40 Фантазії та фрагменти з опер — концерт камер. орх., 13.25 Хвилинка для жінок, 13.30 З ринку праці, 13.35 Музика з гр. пл., 15.15 Біржа, 15.25 Експорт, 15.30 Сальон. муз. з гр. пл., 16.00 Гутірка для хорих, 16.15 Концерт орх. 16.45 Хвилина питань для ст. дітей, 17. Репортаж із плаваючої вистави в Китаю, 17.15 Поезії про дітей Юл. Ейсмонда, 17.25 Сп. ресітал Левчевської-Сланінської в супр. форт., 17.35 Смірнов із гр. пл., 17.50 Спорт. порадник, 18.00 Дебісі: Соната, 18.30 Програм. скринька, 18.40 Спорт. гутірка (Пригода на альп. леднику), 18.45 Форт. ресітал, 19.00 ??? (Слідчий суддя) розр. фейл., 19.20 Реклям. концерт. 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Бюро студій розмовляє зі слухачами, 20.00 Актуальний монольоґ, 20.15 Трансм. з Берліна: Легка музика, 21.10 Веч. денник, 21.10 Із суч. Польщі, 21.15 Фільм. музика в вик. орх., 22.30 Теперішній стан кат. місій у світі, 22.45 Мендельсон: „Гебриди" увертюра з гр. пл., 23.05 З ріжних країн — гр. пл.

Субота, 26. жовтня 1935.

6.30 Ранішня авд., 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сиґнал часу, 12.05 Полудн. денник, 12.15 Комічна опера з гр. пл., 13.25 Хвилина для жінок, 13.30 Найгарніша гр. пл., 14.13 Легка музика, 15.00 „Гості" опов. К. Трухановського. 15.15 Біржа, 15.25 Польська морська торговля, 15.30 Концерт октету, 16.00 Лекція фр. мови, 16.15 Скрипка в супр. форт., 16.30 Техн. скринька, 16.45 Вся Польща співає, 17.00 Плаваюча вистава в Японії, 17.15 Новини з гр. пл., 17.45 Прир. гутірка: Дрохва, 17.50 Місто Мир і околиці, 18.00 Для дітей: Як скінчилися вакації Микольця. 18.30 Огляд видавництв, 18.40 Сільва рерум, 18,45 Давні танки з гр. пл., 19.00 Львовяни в біографічному словнику, 19.20 Реклям концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Акт. гутірка, 20.00 Легка муз. авд.: Як ми були студентами, 20.45 Веч. денник, 20.55 Із суч. Польщі, 21.00 Читальняний вечір, 21.30 Гумор, 22.00 Популярний концерт, 23.05 Танк. музика.

ПОДЯКА.

Оцим складаю Впов. п. Д-рові Станецькому, лікареві у Львові, Хорущина 12. сердечну подяку за поміч і щиру опіку в часі породу у моєї жінки.

568 І. Флюк.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.35—5.38.

Нім. марка 1·40—1·47, фр. франки 34·90—35·05, шв. франки 172·50—173·00, фунти стерлінґи 26·00—26·15, австр. шілінґи 99·50—101, чеські корони 20·75—21·25, рум. леї 27·50—29·00, ліри 36·00—39·00.

Золото: Доляри 9.05—9.08 Франки фр. 34·40—34·80, Дукати 83·00—83·50, Корони 36·20—37·00, Рублі 4·70—4·85. 1 гр. зол. 5·924.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·50 Фльорени 0·85, 1 ґр. ср. 0·07—0·08.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 24-го жовтня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів

1 кг. масла десерового бльокового без опакування . .	2·70 зол.
1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуванням	2.74·50 „
1 кг. масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по . . .	2·80 „
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·75 „
1 к. яєць	4·30 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і яйця сильна, молоко і сметану здержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 24. X. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята 0·90—1.30 І. кляси	0·90 зол.
Курки однорічні І. кл.	0.95 „
Качки годовані з ясним опір.	0.75 „
Качки товщені	0.90 „
Гуси годовані	0.75 „
Гуси товщені	0.90 „
Пантарки годовані	0.90 „
„ товсті	1.— „
Індики год.	1.— „
Індички год.	1.10 „
Індики товсті	1.10 „
Індички товсті	1.20 „

Курки й курята приймає в кожній кількості. Іншу птицю в кількости визначеного приділу для кожного свого поставця. Птиці не годованої, худої не приймає. Приймає нових доставців.

Купує вівсяну питльовану муку, просо й овес.

ОПОВІСТКИ.

Виділ Т-ва „Вакаційні Оселі" складає подяку всім, що жертвами чи працею причинилися до вуличної збірки влаштованої дня 13. X. 1935 на покриття коштів оселі в Милованню і Коршеві Збірка принесла 428.54 зол. доходу. 56[illegible]

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" В друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.